

Kraków, 04.05.2019

Prof. dr hab. inż. Józef Hernik
Katedra Gospodarki Przestrzennej i Architektury Krajobrazu
Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. arch. kraj. Igi Soleckiej
pt.: „**Identyfikacja i waloryzacja krajobrazu na
potrzeby polityki przestrzennej**”

1. Podstawa formalna opracowania recenzji

Recenzję opracowano na podstawie Uchwały Rady Wydziału Inżynierii Kształtowania Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu z dnia 20.03.2019r.

2. Formalna charakterystyka pracy

Przedstawiona do recenzji rozprawa Pani mgr inż. arch. kraj. Igi Soleckiej pt.: „Identyfikacja i waloryzacja krajobrazu na potrzeby polityki przestrzennej”, wykonana pod kierunkiem Pani prof. dr hab. Beaty Raszki oraz promotora pomocniczego dr inż. Piotra Krajewskiego z Katedry Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, powstała w oparciu o cykl pięciu powiązanych ze sobą tematycznie artykułów, opublikowanych w renomowanych czasopismach, o łącznej sumie 82 punktów według listy MNiSW oraz IF = 4,392. Uwzględniając udział procentowy autorki pracy doktorskiej, suma punktów wg listy MNiSW wynosi 68,5, a IF = 3,514. Dwie publikacje są autorskie, a kolejne współautorskie z udziałem procentowym odpowiednio 45, 50 i 80%.

Ze względów formalnych podaję tytuły publikacji stanowiących rozprawę doktorską z zaznaczeniem deklarowanego wkładu Autorki w publikacjach współautorskich:

1. **Solecka, I.** 2016. Polskie doświadczenia w identyfikacji i waloryzacji krajobrazu. *Inżynieria Ekologiczna / Ecological Engineering*, 50, 223–231. doi: 10.12912/23920629/65504 [lista B MNiSW, pkt. 9]
2. **Solecka, I., Sylla, M., Świąder, M.** 2017. Urban Sprawl Impact on Farmland Conversion in Suburban Area of Wrocław, Poland. *In: IOP Conference Series: Materials Science and Engineering 245* (072002, 1-9). IOP Publishing [publikacja indeksowana w Web of Science, udział 45%]
3. **Krajewski, P., Solecka, I., Mrozik, K.** 2017. Doświadczenia w identyfikacji tła krajobrazowego dla krajobrazów o charakterze rolniczym na obszarze podmiejskim Wrocławia. *Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego* (37), 117-125. [lista B MNiSW, pkt. 13, udział 50%]
4. **Solecka, I.** 2018. The use of landscape value assessment in spatial planning and sustainable land management - a review. *Landscape Research*, 1-16. doi: 10.1080/01426397.2018.1520206 [IF=1.198, lista A MNiSW, pkt. 25]
5. **Solecka, I., Raszka, B., Krajewski, P.** 2018. Landscape analysis for sustainable land use policy: A case study in the municipality of Popielów, Poland. *Land Use Policy*, 75, 116-126. doi: 10.1016/j.landusepol.2018.01.021 [IF=3.194, lista A MNiSW, pkt. 35, udział 80%]

Recenzowana rozprawa doktorska składa się z autoreferatu (35 stron), załączonych 5 artykułów cyklu w ich postaci oryginalnej oraz oświadczeń o udziale procentowym i wkładzie w publikację. Do pracy doktorskiej dołączono streszczenie w języku polskim i angielskim.

Wszystkie publikacje są ściśle powiązane tematycznie i nie mam wątpliwości, iż stanowią cykl monotematyczny, a zatem spełniają wymogi art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki, w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669), które stwierdzają iż „Rozprawa doktorska może mieć formę (...) spójnego tematycznie zbioru artykułów opublikowanych lub przyjętych do druku w czasopiśmie naukowych (...). Cykl artykułów dotyczy identyfikacji i waloryzacji krajobrazu na potrzeby polityki przestrzennej.

Wszystkie powyższe publikacje były objęte recenzjami zgodnie z wymogami redakcji poszczególnych czasopism. Podkreślam, że wysoka ranga czasopism stanowi wystarczającą rekomendację i świadczy o dużej wartości merytorycznej artykułów, stąd moje uwagi skoncentruję przede wszystkim na ocenie spójności tematycznej i merytorycznej ocenie całości pracy – jako rozprawy doktorskiej.

3. Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa dotyczy opracowania autorskiej metody waloryzacji krajobrazu na potrzeby zrównoważonej polityki przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości aplikacji metody na poziomie lokalnym. Autorka wyodrębniła następujące cele szczegółowe:

- określenie przydatności istniejących metod identyfikacji i waloryzacji krajobrazu,
- określenie wpływu polityki przestrzennej gminy na zmiany w istniejących i kształtowanie nowych struktur krajobrazowych,
- opracowanie metody identyfikacji tła krajobrazowego o charakterze rolniczym, która usprawni proces identyfikacji krajobrazu opartą na wykorzystaniu narzędzi GIS i aktualnej typologii krajobrazów,
- określenie możliwości i opracowanie schematu postępowania określającego wykorzystanie metod waloryzacji krajobrazu jako narzędzia wspierającego proces planistyczny,
- opracowanie autorskiej metody waloryzacji krajobrazu i przetestowanie jej na wybranym obszarze.

Autorka przyjęła pięć założeń dysertacji, które sprowadzają się do następujących tez, tj.:

1. Krajobraz jest wszędzie i każdy krajobraz ma swój charakter.
2. Wyróżnione jednostki muszą spełniać kryterium tła krajobrazowego.
3. Odwołanie się do typologii krajobrazów Polski z 2015r.
4. Waloryzacja krajobrazu jako ocena wartości krajobrazu.
5. Badania prowadzone są w skali gminy.

Pytanie: Na jakiej podstawie Autorka przyjęła ww. założenia pracy doktorskiej? Proszę dokładnie omówić założenie nr 5 i wyjaśnić jakie „*Badania prowadzone są w skali gminy*”? oraz jak należy rozumieć, że „*wykorzystanie waloryzacji krajobrazowej na tym poziomie przyczyni się w największym stopniu do zrównoważonego zarządzania krajobrazem*”?

Uważam, że założenia pracy powinny być podane przed hipotezami badawczymi. A w podanych pięciu hipotezach badawczych użyto określenia „*decyzji planistycznych*”, raz jako efekt zmiany w pokryciu terenu na poziomie gminy, a drugi raz jako ogólny proces decyzyjny.

Pytanie: Proszę wyjaśnić, co Autorka rozumie pod pojęciem „*decyzji planistycznych*” w hipotezach badawczych?

W pierwszy artykule zbioru Autorka przeprowadziła analizę metod identyfikacji i waloryzacji krajobrazu autorstwa polskich naukowców w celu określenia ich przydatności na potrzeby planowania przestrzennego. Zauważa, że obecny trend w definiowaniu krajobrazu polega na integracji definicji krajobrazu wywodzących się z różnych dziedzin naukowych. Wyszczególniła 5 metod identyfikacji i 9 metod waloryzacji krajobrazu najbardziej przydatnych do zastosowania w warunkach Polski opracowanych w latach 1973–2015. Autorka stwierdziła, że trudności w zarządzaniu krajobrazem są związane z mnogością aktów prawnych, które mają wpływ na ochronę prawną krajobrazów.

Pytanie: Na jakiej podstawie stwierdzono, że trudności w zarządzaniu krajobrazem są związane z mnogością aktów prawnych?

Kolejne dwa artykuły zbioru dotyczą krajobrazów na obszarach podmiejskich Wrocławia. W jednym artykule omówiono wpływ suburbanizacji na przekształcenia gruntów rolnych, a w drugim identyfikację tła krajobrazowego dla krajobrazów o charakterze rolniczym. Zauważono, że zmiany w przeznaczeniu gruntów rolnych mają bezpośredni wpływ na krajobraz, a identyfikacja krajobrazów rolniczych, najbardziej narażonych na transformację, jest pierwszym krokiem do zrównoważonego zarządzania przestrzenią.

Pytanie: Czy zawsze zmiany w przeznaczeniu gruntów rolnych mają bezpośredni wpływ na krajobraz? Ponadto proszę podać, które krajobrazy rolnicze są najbardziej narażone na transformację.

W czwartym artykule zbioru omówiono wykorzystanie waloryzacji krajobrazu w planowaniu przestrzennym i zrównoważonym zarządzaniu przestrzenią. Opracowano autorski trój etapowy schemat waloryzacji krajobrazu jako narzędzie wspierające planowanie przestrzenne. Autorka podaje, że decyzje planistyczne podjęte w oparciu o ten schemat wspierają równowagę między prawidłowym funkcjonowaniem krajobrazu a jego wykorzystaniem dla korzyści społeczeństwa.

Pytanie: Proszę wyjaśnić w jaki sposób decyzje planistyczne podjęte w oparciu o ten schemat wspierają równowagę między prawidłowym funkcjonowaniem krajobrazu a jego wykorzystaniem dla korzyści społeczeństwa?

W ostatnim artykule zbioru przeprowadzono analizy krajobrazowe na potrzeby zrównoważonej polityki przestrzennej - studium przypadku gminy Popielów. Wyznaczone jednostki krajobrazowe zostały ocenione na podstawie przyjętych kryteriów: unikatowej wartości przyrodniczej, unikatowej wartości kulturowej, reprezentatywności. Każde z wymienionych kryteriów zostało ocenione w skali 1-3 pkt, oznaczającej natężenie każdej z cech.

Pytanie: Czym Autorka kierowała się wybierając powyższą skalę?

Uważam, że Autoreferat dobrze odzwierciedla zawartość treści artykułów cyklu i logicznie prowadzi czytelnika po kolejnych etapach wykonanych prac.

Poniżej podaję najważniejsze wybrane uwagi edytorskie do autoreferatu:

Na s. 8 podano publikację autorstwa Majchrowska z 2014 r., a w bibliografii na s. 32 z 2013 r.

Na s. 8 podano publikację *Mucher* i inni z 2003 r. , a w bibliografii na s. 32 podano *Mücher* i inni z 2010 r.

Na s. 9 podano publikację Myga-Piątek z 2014 r., a w bibliografii na s. 32 podano Myga-Piątek z 2007 r.

Na s. 15 podano publikację *Pyszny, Przybyła* z 2016 r., a w bibliografii na s. 32 podano *Przybyła, Pyszny* z 2013 r.

4. Konkluzja

Dysertacja Pani mgr inż. arch. kraj. Igi Soleckiej składa się z cyklu prac naukowych opublikowanych w prestiżowych czasopismach. Ma spójny tematycznie układ, zgodny z obowiązującymi przepisami dla pracy doktorskiej. Temat rozprawy związany jest z aktualnym i ważnym zagadnieniem dotyczącym identyfikacji i waloryzacją krajobrazu.

Doktorantka podjęła się opracowania metody waloryzacji krajobrazu, która znajduje zastosowanie na poziomie gminy podmiejskiej. Metoda umożliwia identyfikację krajobrazów najcenniejszych w skali gminy, a także wskazuje konsekwencje podjętych na szczeblu lokalnym decyzji planistycznych o pozytywnym, neutralnym lub negatywnym wpływie na krajobraz oraz obszary konfliktów przestrzennych.

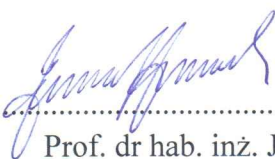
Bardzo pozytywnie oceniam dalsze zamierzenia badawcze opisane w autoreferacie w pkt 8 na stronach 25 – 26, a w tym opracowanie analizy wielokryterialnej, uwzględniającej uwarunkowania przestrzenne i wartość krajobrazu, a także społeczno-gospodarcze kierunki rozwoju gminy.

Przedstawione uwagi w niczym nie umniejszają wartości dysertacji, są tylko poprawkami i pretekstem do dyskusji. Przeprowadzone badania otwierają możliwości ich kontynuacji, rozszerzania i pogłębiania. Pani mgr inż. arch. kraj. Iga Solecka znakomicie porusza się w trudnym temacie naukowym dotyczącym identyfikacji i waloryzacji krajobrazu. Autorka łączy dostępną wiedzę z literatury przedmiotu z wynikami własnych badań. Doktorantka wykazała się bardzo dobrą znajomością podjętej problematyki, a także umiejętnością analizy i wnioskowania. Zamierzony cel rozprawy doktorskiej został w moim przekonaniu osiągnięty.

Biorąc pod uwagę następujące walory rozprawy doktorskiej:

1. Podjęcie tematu ważnego dla potrzeb ochrony i kształtowania środowiska.
2. Opracowanie autorskiej metody waloryzacji krajobrazu.
3. Znajomość dotychczasowego dorobku naukowego w zakresie analizowanej problematyki i umiejętność jego prezentacji;

- uważam, że przedstawiona do oceny praca spełnia kryteria rozprawy doktorskiej określonej w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki, a obowiązującej na podstawie ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 30 sierpnia 2018 r. Poz. 1669) i wnoszę zatem o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

.....
Prof. dr hab. inż. Józef Hernik